

Inzenden scores

Vul de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per school in op de optisch leesbare formulieren of verwerk de scores in het programma Wolf.
Zend de gegevens uiterlijk op 26 mei naar de Citogroep.

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VWO/HAVO/MAVO/VBO. Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de Regeling beoordeling centraal examen vastgesteld (CEVO-94-427 van september 1994) en bekendgemaakt in het Gele Katern van Uitleg, nr. 22a van 28 september 1994.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven en het procesverbaal van het examen toekomen aan de examinator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinator past bij zijn beoordeling de normen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.

2 De directeur doet de van de examinator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het procesverbaal en de regels voor het bepalen van de cijfers onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.

3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past bij zijn beoordeling de normen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.

4 De examinator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.

5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de CEVO-regeling van toepassing:

1 De examinator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.

2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend in overeenstemming met het antwoordmodel.

Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 punten, zijn niet geoorloofd.

3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:

3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;

3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het antwoordmodel;

3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het antwoordmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het antwoordmodel;

3.4 indien één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;

3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;

3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het antwoordmodel anders is aangegeven;

3.7 indien in het antwoordmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord;

3.8 indien in het antwoordmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.

4 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het antwoordmodel anders is vermeld.

5 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het antwoordmodel anders is vermeld.

6 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een toets of in het antwoordmodel bij die toets een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof toets en antwoordmodel juist zijn.

Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan de CEVO.

Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het antwoordmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.

7 Voor deze toets kunnen maximaal 62 scorepunten worden behaald. Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.

8 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.

Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.

De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer (artikel 42, tweede lid, eindexamenbesluit vwo-havo-mavo).

Dit cijfer kan afgelezen worden uit tabellen die beschikbaar worden gesteld. Tevens wordt er een computerprogramma verspreid waarmee voor alle scores het cijfer berekend kan worden.

3 Vakspecifieke regel

Voor het vak Economie 1,2 (nieuwe stijl) en economische wetenschappen I en recht (oude stijl) VWO is de volgende vakspecifieke regel vastgesteld:

Voor rekenfouten worden geen punten afgetrokken. Wanneer echter de kandidaat bij een berekening kennelijk verzuimd heeft door schatting controle op het antwoord uit te oefenen, wordt voor deze fouten één punt afgetrokken tot een maximum van drie punten voor het hele examen.

4 Antwoordmodel

Antwoorden

Deel-
scores

Opmerking

Algemene regel 3.6 is ook van toepassing als gevraagd wordt een gegeven antwoord toe te lichten, te beschrijven en dergelijke.

Opgave 1

Maximumscore 2

- 1 Een voorbeeld van een juiste berekening is:
huishouden 1: $q_{v1} = -2,5 \times 30 + 0,006 \times 12.500 + 100 \rightarrow q_{v1} = 100$
bestedingen in procenten van y_1 : $\frac{100 \times 30}{12.500} \times 100\% = 24\%$
huishouden 2: $q_{v2} = -1,5 \times 30 + 0,005 \times 25.000 + 100 \rightarrow q_{v2} = 180$
bestedingen in procenten van y_2 : $\frac{180 \times 30}{25.000} \times 100\% = 21,6\%$

Opmerking

Een andere manier van afronden ook goed rekenen.

Maximumscore 2

- 2 Een voorbeeld van een juist antwoord is:
Een antwoord waaruit blijkt dat:
- door de lagere inkomstenbelasting het besteedbaar inkomen stijgt waardoor er meer goederen gekocht kunnen worden, 1
 - maar dat door de hogere indirecte belastingen de prijs van het goederenpakket stijgt waardoor er minder goederen gekocht kunnen worden 1

Maximumscore 2

- 3 Een voorbeeld van een juiste berekening is:
p wordt $\frac{116,6}{106} \times € 30 = € 33$
 y_1 wordt $€ 12.500 \times 1,10 = € 13.750$
 q_{v1} wordt $-2,5 \times 33 + 0,006 \times 13.750 + 100 \rightarrow q_{v1} = 100$

Maximumscore 2

- 4 toenemen
Voorbeelden van een juiste verklaring zijn:
- Een berekening waaruit blijkt dat q_{v2} stijgt met 8 (van 180 naar 188) hetgeen betekent dat de gevraagde hoeveelheid in totaal stijgt, omdat q_{v1} gelijk blijft en q_{v2} stijgt.
 - Een verklaring waaruit blijkt dat bij het minimuminkomen het negatieve prijseffect precies gecompenseerd wordt door het positieve inkomenseffect en dat het negatieve prijseffect bij het modale inkomen kleiner is en het positieve inkomenseffect groter, hetgeen betekent dat de gevraagde hoeveelheid in totaal stijgt omdat q_{v1} gelijk blijft en q_{v2} stijgt.

Opgave 2

Maximumscore 2

- 5 Een voorbeeld van een juiste berekening is:
Het minimumloon in Spanje bedraagt $€ 12.781 \times 0,396 = € 5.061,28$.
Het gemiddelde loon is $\frac{€ 5.061,28}{0,32} = € 15.816,50$.

Maximumscore 2

- 6 Een voorbeeld van een juist antwoord is:
De extra loonkosten voor een werkgever kunnen bij het in dienst nemen / houden van een werknemer met een lage arbeidsproductiviteit hoger zijn dan de extra opbrengsten, hetgeen kan leiden tot niet in dienst nemen / uitstoot van deze arbeidskrachten.

Maximumscore 2

- 7 nee
Voorbeelden van een juiste toelichting zijn:
- Een uitleg waaruit blijkt dat er in figuur 1 één of meerdere landen aan te wijzen zijn waarvoor geldt dat een hoge / lage Kaitz-index samengaat met een lage / hoge werkloosheid onder arbeidskrachten met een lage arbeidsproductiviteit.
 - Een uitleg waaruit blijkt dat uit figuur 1 de conclusie is getrokken dat als de uitspraak juist zou zijn de puntenwolk zou liggen langs een stijgende lijn.

Maximumscore 2

- 8 Een voorbeeld van een juist antwoord is:
Een antwoord waaruit blijkt dat het algemeen verbindend verklaren van CAO's kan leiden tot een relatief hoog gemiddeld loon, waardoor bij een gelijk minimumloon de Kaitz-index relatief laag is.

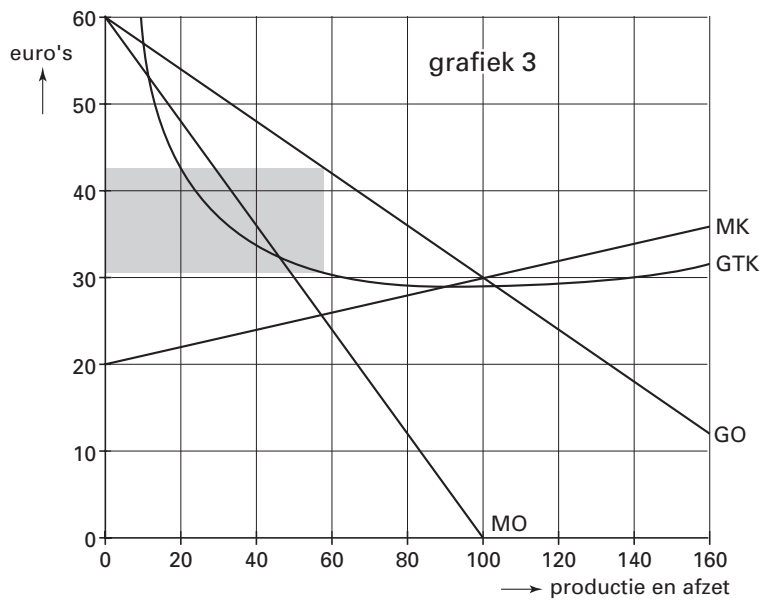
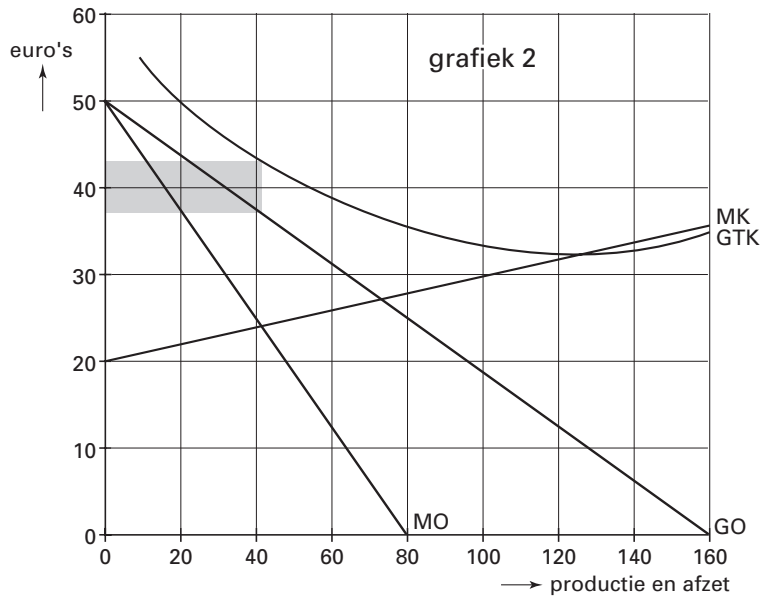
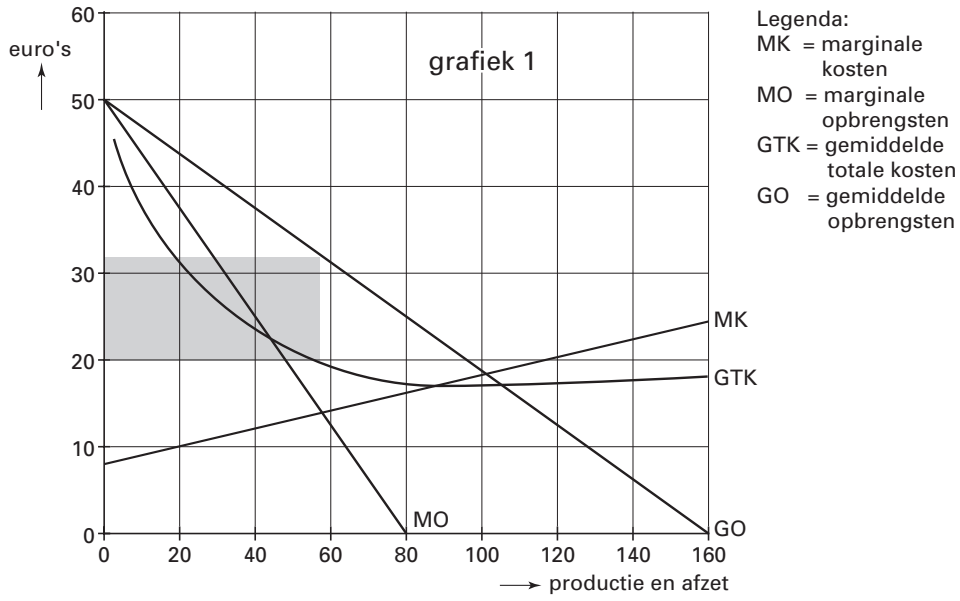
 Opgave 3

Maximumscore 7

9 □

te beoordelen aspecten	per aspect 0 of 1 punt toekennen
<p>eerste gedeelte (maximaal 5 punten)</p> <p>a De verklaring voor het verloop van de constante kosten is correct uitgewerkt. Te denken valt aan (éénmalige) ontwikkelingskosten.</p> <p>b De verklaring voor het verloop van de variabele kosten is correct uitgewerkt. Te denken valt aan (blijvend) duurder grondstoffen.</p> <p>c De verklaring van de verandering van de opbrengsten is correct uitgewerkt. Te denken valt aan een grotere vraag door verschuiving van preferenties of door een geringer aantal concurrenten.</p> <p>d De ontwikkeling van de winst is op de bijlage met arceringen juist weergegeven: <i>zie afbeelding op pagina 7.</i></p> <p>e De conclusie ten aanzien van de winstontwikkeling is juist. Uit deze conclusie moet blijken dat de productie tijdelijk verliesgevend wordt, door de hogere kosten, maar uiteindelijk weer winst gaat opleveren.</p>	
<p>keuzegedeelte (maximaal 2 punten)</p> <p>1 mogelijk overheidsingrijpen Te denken valt aan het vermijden van dwang door overheidsmaatregelen / kostenverhoging door heffingen.</p> <p>2 positie op de afzetmarkt Te denken valt aan het kweken van goodwill bij de consumenten / aan de mogelijkheid om als eerste een groot marktaandeel te veroveren.</p> <p>3 gedrag van concurrenten Te denken valt aan het opbouwen van een concurrentievoordeel / de mogelijkheid om marktleider te worden.</p>	
Indien het gebruikte aantal woorden te veel afwijkt van de eis en/of het betoog géén goed doorlopend verhaal is	-1

antwoord 9, aspect d

Opgave 4**Maximumscore 2**

- 10 Een voorbeeld van een juiste berekening is:
 $1,025^4 \times 495$ (reëel BBP 2006) = 546,387 → afgerond 546 (nominaal BBP 2006)

Opmerking

Een juiste berekening via de nationale bestedingen ook goed rekenen.

Maximumscore 2

- 11 Een voorbeeld van een juist antwoord is:
 Een antwoord waaruit blijkt dat er bij de invoer van goederen en diensten sprake zal zijn van een prijsdaling in de periode 2002-2006 aangezien in 2006 de waarde in prijzen van 2006 lager is dan de waarde in prijzen van 2002.

Maximumscore 2

- 12 $352 + 69 + 7 - 324 - 66 - 11 = +27$ (miljard euro)

Maximumscore 3

- 13 ja
 Voorbeelden van een juiste toelichting zijn:
- Een toelichting waaruit blijkt dat het nationaal spaarsaldo (BBP marktprijzen – nationale bestedingen) is toegenomen van $448 - 427 = 21$ naar $546 - 518 = 28$ (miljard euro): een groei van 7 op 21 = 33,3% 2
 - terwijl het nominaal BBP slechts groeit met $\frac{546 - 448}{448} \times 100\% = 21,9\%$ 1
 - Een toelichting waaruit blijkt dat het saldo uitvoer – invoer (goederen en diensten) is toegenomen van $(282 - 261) = 21$ naar $(352 - 324) = 28$ (miljard euro): een groei van 7 op 21 = 33,3% 2
 - terwijl het nominaal BBP slechts groeit met $\frac{546 - 448}{448} \times 100\% = 21,9\%$ 1

Opgave 5**Maximumscore 2**

- 14 Een voorbeeld van een juist antwoord is:
 Een antwoord waaruit blijkt dat verhoging / verlaging van het nationaal inkomen zal leiden tot een stijging / daling van de effectieve vraag hetgeen bij de bedrijven zal leiden tot voorraadintering / voorraadvorming.

Maximumscore 2

- 15 Een voorbeeld van een juist antwoord is:
 $Y_e = -20(3,75 + 6,25) + 900 = 700$ (miljard euro),
- er is dus sprake van conjuncturele werkloosheid omdat Y_e lager is dan het bestedingevenwicht (735) 1
 - Bij volledige bezetting van de kapitaalgoederenvoorraad bedraagt de arbeidsvraag:
 $\frac{735}{70} = 10,5$ (miljoen arbeidsjaren). Dat is kleiner dan het arbeidsaanbod, dus is er ook sprake van structurele werkloosheid 1

Maximumscore 2

- 16 Een voorbeeld van een juist antwoord is:
 Een antwoord waaruit blijkt dat de verhoging van de geldmarktrente binnen dit model alleen gevolgen heeft voor de omvang van de effectieve vraag / geen gevolgen heeft voor de omvang voor de aanbodfactoren A_a (vergelijking 8) en arbeidsproductiviteit (vergelijking 7).

Maximumscore 2

- 17 Uit het antwoord moet blijken dat het gaat om de voorraadinvesteringen (Iv).
Een voorbeeld van een juiste verklaring is:
Een verklaring waaruit blijkt dat door de rentepolitiek van de ECB de geldmarktrente verandert en dat deze rente in het model alleen in vergelijking (2) voorkomt.

Maximumscore 2

- 18 ja
Een voorbeeld van een juiste toelichting is:
Een toelichting waaruit blijkt dat een verhoging van de geldmarktrente met 1 procentpunt het evenwichtsinkomen met 20 miljard euro doet dalen (vergelijking 9), hetgeen leidt tot een daling van de arbeidsvraag van $\frac{20}{70} = 0,286 \rightarrow 286.000$ arbeidsjaren.

Opgave 6**Maximumscore 2**

- 19 Voorbeelden van een juist antwoord zijn:
- Een antwoord waaruit blijkt dat toetreding tot de economische unie kan leiden tot een stabilisering / verdere uitbreiding van de reeds bestaande handelsrelaties met deze landen hetgeen exportinkomsten kan verhogen / importkosten kan verlagen;
 - Een antwoord waaruit blijkt dat toetreding tot de monetaire unie zal leiden tot invoering van de euro in deze landen, hetgeen de reeds bestaande handelsrelaties stabiliseert door het verdwijnen van koersrisico's / transparanter worden van de markt hetgeen de exportinkomsten kan verhogen / de importkosten kan verlagen.

Maximumscore 3

- 20 Uit het antwoord moet blijken dat
- bij een stabiel tekort op de totale handelsbalans (€ 4 miljard), 1
 - het tekort van dit land op de handelsbalans met de EMU elk jaar groter is geworden, omdat het EMU-aandeel in de import toenam maar bij de export afnam, 1
 - hetgeen kan leiden tot een daling van de koers van de eigen valuta in euro's 1

Maximumscore 3

- 21 Een voorbeeld van een juist antwoord is:
- Uit een vergelijking van de groei van de liquiditeitsmassa met de groei van het BBP valt af te leiden dat in dit land de liquiditeitsquote stijgt (van 33,2% via 35,3% naar 37,8%), hetgeen kan wijzen op het hoger worden van de inflatie 2
 - Dit maakt het onwaarschijnlijk dat het land in 2003 aan de gestelde inflatievoorwaarde voldoet, omdat de inflatie in 2002 al aan de bovengrens zat 1

Maximumscore 2

- 22 Een voorbeeld van een juist antwoord is:
Een antwoord waaruit blijkt dat bij deze overgang het streven naar verbetering van de efficiëntie van het productieapparaat gepaard kan gaan met een verlies aan werkgelegenheid / stijging van de werkloosheid, hetgeen kan leiden tot daling van de overheidsinkomsten / stijging van de overheidsuitgaven zodat een (te) groot overheidstekort ontstaat.

Opgave 7**Maximumscore 2**

- 23 42 (miljard geldeenheden)
Een voorbeeld van een juiste berekening is:
• chartaal geld bij publiek = $\frac{126}{0,9} - 126$	14 (miljard)	<u>1</u>
• chartaal geld bij banken	<u>28 (miljard)</u> +	
• totaal	42 (miljard)	<u>1</u>

Maximumscore 2

- 24 Een voorbeeld van een juiste berekening is:
 $\frac{28 + 12}{0,25} = 160 \rightarrow$ rekening-couranttegoeden kunnen toenemen met $160 - 126 = 34$ (miljard geldeenheden)

Maximumscore 2

- 25 Voorbeelden van een juist antwoord zijn:
- Een verklaring waaruit blijkt dat met het uitzetten van vermogen op de kapitaalmarkt voor langere tijd koopkracht wordt uitgesteld en dat daar doorgaans een hogere rentevergoeding tegenover staat.
 - Een verklaring waaruit blijkt dat het uitzetten van vermogen op de kapitaalmarkt grotere risico's / meer onzekerheden met zich meebrengt en dat daar doorgaans een hogere rentevergoeding tegenover staat.

Maximumscore 2

- 26 Een voorbeeld van een juist antwoord is:
Een antwoord waaruit blijkt dat deze renteverhouding ertoe kan leiden dat het publiek meer vermogen kortlopend gaat uitzetten (en minder langlopend) hetgeen de secundaire liquiditeitsmassa doet toenemen.

Maximumscore 2

- 27 Voorbeelden van een juist antwoord zijn:
- de post bankcertificaten CB
Uit de verklaring moet blijken dat het bedrag op deze post zal afnemen als de CB bankcertificaten (terug)koopt van de algemene banken, hetgeen de liquiditeitspositie van deze banken verbetert en de geldmarkt (in ruime zin) zal verruimen.
 - de post vreemde valuta
Uit de verklaring moet blijken dat het bedrag op deze post zal afnemen als de CB vreemde valuta koopt van de algemene banken, hetgeen de liquiditeitspositie van deze banken verbetert en de geldmarkt (in ruime zin) zal verruimen.

Indien een correct antwoord is gegeven *zonder* juiste vermelding van de afname van de post 1

Einde